

Nina Obuljen Koržinek, ministrica kulture Republike Hrvatske

RAZGOVARAO Želimir Ciglar // SNIMILA Nives Borčić Novak

SVJESNI SMO DA MORAMO SVOJIM SNAGAMA OSMISLITI NOVU KULTURNU POLITIKU, ALI SMO U TOM PROCESU POZVALI I INOZEMNE KOLEGE KOJI IMAJU PUNO RAZVIJENIJA TRŽIŠTA I DUGO ISKUSTVO RAZVOJA KULTURNIH POLITIKA DA NAS ONI POGLEDAJU I DA NAM MOŽDA POMOGNU DA VIDIMO NEKAKVE NEDOREČENOSTI ILI DA NAS UPOZORE NA STVARI KOJE POGRJEŠNO RADIMO

OSIGURAN NOVAC ZA POTICANJE NAKLADNIŠTVA

udući da je ministrica kulture Nina Obuljen Koržinek već u tri navrata radila u našem Ministarstvu kulture, a kako odlično poznaje sustave obrazovanja i kulturne politike drugih zemalja, u kojima je i radila, zamolili smo je za razgovor. Ministrica je iskazala veliku zahvalnost na prilici da oblikuje hrvatsku kulturnu politiku, svoju dužnost smatra čašću. Naš je dojam da se nikako ne bi reklo da je riječ o osobi koja svoju perspektivu vidi u uhljebljenju u europskim institucijama, već je prije svega zanima sudbina sredine iz koje je potekla.

Upoznali ste sustave školovanja i kulturne politike drugih zemalja. Ima li nešto što bismo i mi mogli primijeniti i tako poboljšati svoje sustave obrazovanja i kulture?

– Radim u Institutu za razvoj i međunarodne odnose i većina mojih istraživanja odvijala su se na međunarodnim projektima, a dio radnog vijeka provela sam u inozemstvu. Puno sam toga naučila o različitim modelima, ali mislim da svaka država mora razvijati modele koji su utemeljeni na njenim potrebama i na njevoj tradiciji, a u današnjem je vremenu puno lakše u tu tradiciju i u te modele primjenjivati primjere dobre prakse. Mislim da nikada ne treba slijepo preuzimati strane primjere, jer nešto što funkcionira u nekoj nordijskoj zemlji ili u Francuskoj ne mora dati iste učinke u Hrvatskoj, ali sigurno se možemo inspirirati mnogim dobrim primjerima. Dobar je primjer kriza u nakladništvu.

Svjesni smo da moramo svojim snagama osmisliti novu kulturnu politiku, ali smo u tom procesu pozvali i inozemne kolege koji imaju puno razvijenija tržišta i dugo iskustvo razvoja kulturnih politika da nas oni pogledaju i da nam možda pomognu da vidimo neke nedorečenosti ili da nas upozore na stvari koje pogriješno radimo. Ovaj smo tjedan ugostili kolege iz francuskog Ministarstva kulture koji se bave knjigom i nakladništvom i u krugu tridesetak profesionalaca, kolega iz nakladništva i drugih ministarstava razgovarali smo o našim i njihovim modelima i pokušali vidjeti što bismo mogli usvojiti.

VAŽNOST ŠIRENJA ČITALAČKE PUBLIKE

Situacija u izdavaštvu je teška, neki su propali, neki se okrupnili... Što je polje moguće u ovom trenutku za spas hrvatske knjige?

– I veliki izdavač u Hrvatskoj je malen, odnosno srednji izdavač, uz iznimku onih nekoliko koji tiskaju udžbenike. Osmislili smo niz mjera od početka godine kad smo se suočili s tom krizom, raspisali smo poseban program za poticanje poduzetništva u području knjige i nakladništva i pridonijeli likvidnosti i većini onih koji su pokrenuli ili preuzeli nove knjižare koristili su te naše poticaje. Povećali smo sredstva za knjigu i nakladništvo, usvojili smo nove kriterije za otkup upravo zato da bismo poticali one koji se profesionalno bave izdavaštvom. U manjoj mjeri potičemo one koji izdaju samo jedan ili dva naslova ti-

jekom godine. Otvorili smo poseban natječaj za ogledne prijevode hrvatskih autora kako bi naši nastupi na sajmovima bili puno profesionalniji tako da oni koji organiziraju te nastupe dolaze s oglednim primjercima koji će svima biti dostupni i kroz online bazu podataka, povećali smo sredstva za stimulaciju za djela, dodijelili stipendije piscima, nastavljamo s tim procesom i zapravo pripremamo cijeli niz financijskih mjera. Sa zajedničkom nakladnika radimo na definiciji kriterija za knjižare kako bismo zajedno s lokalnim samoupravama potaknuli omogućivanje povoljnijeg pristupa prostorima da bi se i u manjim gradovima mogle otvarati knjižare. Veliki ćemo iskorak napraviti i s usvajanjem Nacionalne strategije poticanja čitanja. S Ministarstvom rada, koje je nadležno za provedbu Europskog socijalnoga fonda, dogovorili smo da će se taj projekt već u sljedećoj godini u velikoj mjeri financirati iz Europskog socijalnoga fonda. To su znatno veća sredstva od onoga što nam je na raspolaganju u državnom proračunu. Mislim da ćemo kroz taj projekt napraviti ozbiljne iskorake u poticanju širenja čitalačke publike.

JAVNI MEDIJI NISU VLADINI

Svjedoci smo pokušaja da se prenomira jezik Hrvata, Srba, Crnogoraca i Bošnjaka i da se vrati jezična politika poticanja sličnosti i uspostavljanju zapravo jednog, „jedinog” jezika. Imaju li ti pokušaji iz regije i Europe izgleda u Hrvatskoj?

– Mislim da te ideje ne idu iz Europe, a o vladnim inicijativama jasno sam se odredila i smatram da su to promašene inicijative koje pripadaju prošlosti. Hrvatska je nezavisna država. Republika Hrvatska ima svoj službeni jezik, hrvatski je jezik službeni jezik Europske unije i za nas je ta priča završena.

Hrvatska vlada nema niti jedno svoje glasilo, osim službenih portala ministarstava. Da bismo saznali što kani vlada, moramo čitati između redaka...

– Javni medij nije vladin medij niti po definiciji, niti po zakonu, niti po načinu kako funkcionira. Hrvatski građani žive u društvu koje je osiguralo visoke standarde slobode medija. Sigurno treba nastojati na višoj razini etičnosti i profesionalizma novinara. Ne mislim da u demokratskoj zemlji vlada mora imati svoje glasilo, vlada mora jasno komunicirati svoje stavove, prioritete i rezultate svog rada, a mediji bi to trebali objektivno analizirati i o tome informirati javnost.

TRAŽIMO OSOBE KOJE IMAJU ENERGIJU

Potvrđujete intendante i ravnatelje u određenim institucijama. Jeste li zadovoljni kadrovima koje ste zatekli na tim mjestima?

– Mislim da u prvom redu moramo poštivati institucije i procedure. Nikoga koga sam zatekla nisam smijenila niti ću ikoga smjenjivati

Kao ministrica uvijek ću iskoristiti svaki kanal koji postoji da ukažem na potrebu da ti vrijedni pojedinci, kreativci, umjetnici i znanstvenici dobiju svoje mjesto.

prije kraja mandata, osim ako se ogriješi o zakon ili se pojave ozbiljnije poteškoće u radu. Tamo gdje sudjelujem u imenovanju, a to nije puno institucija, uglavnom su to muzeji i arhivi, kazalištima i knjižnicama osnivači su gradovi, nastojat ću s pažnjom pogledati programe i dati priliku osobama koje imaju energiju i viziju kako pokrenuti pojedine institucije.

Hrvatski je državni arhiv nedavno dobio novog ravnatelja. Što mislite, i kao znanstvenica koja se koristi tom građom i kao ministrica, čuva li se i obrađuje kako treba i bismo li trebali snažnije otvoriti naše arhive i liberalizirati pristup dokumentima?

VELIKI ISKORAK NAPRAVIT ĆEMO I S USVAJANJEM NACIONALNE STRATEGIJE POTICANJA ČITANJA. S MINISTARSTVOM RADA, KOJE JE NADLEŽNO ZA PROVEDBU EUROPSKOG SOCIJALNOGA FONDA, DOGOVORILI SMO DA ĆE SE TAJ PROJEKT VEĆ U SLJEDEĆOJ GODINI U VELIKOJ MJERI FINANCIRATI IZ EUROPSKOG SOCIJALNOGA FONDA

– Naša je arhivska služba u skladu s dosadašnjim regulatornim okvirima svoje poslove obavljala na najbolji mogući način. Činili su što su mogli u okviru sredstava i drugih resursa koje su imali na raspolaganju. Pripremili smo novi zakon o arhivima i arhivskom gradivu koji će omogućiti suvremeniji pristup definiranju standarda arhivske struke, koji će odgovoriti potrebama današnjeg vremena. Mislim da su postojali određeni prijevori u društvu vezani uz arhivsko gradivo, ali oni su manje bili posljedica regulatornog okvira, iako i tu postoji prostor za poboljšanja, a više neodgovornosti i nemogućnosti sankcioniranja onih koji su zapravo bez pravog razloga određeno arhivsko gradivo činili nedostupnim. U svjetlu onoga što ste na početku pitali: mislim da je odgovorno suočavanje s prošlošću ono što je našem društvu potrebno. To traži višu razinu dostupnosti gradiva i ova je Vlada već u prvim mjesecima pokazala da je spremna to i osigurati. Prve su izmjene zakona donesene u travnju, a sada će se taj sustav kroz donošenje novog zakona još bolje urediti i utvrditi.

PROMOVIRATI VRIJEDNE POJEDINCE I KREATIVCE

Poslije naglog uspona Trećeg programa Hrvatske televizije svjedoci smo nastavka smanjivanja minutaže i radnih mjesta za kulturu i obrazovanje na radiju i televiziji. Može li Ministarstvo kulture išta učiniti da se zaustavi taj proces i da se spasi naša baština, jer ti su ljudi i taj program

VLASTITI PRIMJER

NA RASPOLAGANJU 900 MIL. EURA

Spomenuli ste fondove, no javno je mišljenje da Europa rado financira očuvanje i konzerviranje naše baštine, ali za poticanje proizvodnje u Hrvatskoj slabo mari i nerado daje novac za nešto što taj novac ostavlja i umnožava u Hrvatskoj.

– U krivu ste. U ovoj financijskoj perspektivi samo je kroz Ministarstvo gospodarstva na raspolaganju više od 900

U POTRAZI ZA ZNANJEM

SVIRATE LI JOŠ POVREMENO VIOLINU?

– Violina je takav instrument da se ne može svirati povremeno. Ili se stalno vježba ili se ne svira. Meni su ostala brojna prijateljstva vezana uz drage osobe koje se bave glazbom. Uz to, vjerujem da sam stekla i veću osjetljivost o tome kako je teško biti umjetnik i koliko je to zahtjevno.

Dubrovnik je trajno odgajao svoju kulturnu publiku i preko glazbenih škola i preko drugih umjetničkih institucija, na vrhu su svakako Dubrovačke ljetne igre. Kad je riječ o znanstvenoj karijeri, priinjeli ste veliku žrtvu, jer sada za znanost nemate vremena.

– Ne bih to nazvala žrtvom. Moja znanstvena istraživanja uvijek su bila vezana uz kulturne i medijske politike. Tragala sam za znanjima i istraživala mogućnosti koje oblikuju valjane okvire za razvoj u području kulture i medija. Ovo je treći put da dolazim raditi u Ministarstvo kulture, a u međuvremenu sam bila u znanosti i istraživanju. Kad sam dobila tu priliku – preuzeti odgovornost – prihvatila sam je, jer to treba napraviti. Ne vidim to kao žrtvu, iznimno sam počašćena prilikom i nadam se da će se rezultati vidjeti.

naša duhovna i materijalna kulturna i obrazovna baština.

– Pred potpisivanjem smo novog petogodišnjeg ugovora s HRT-om kojim se definira razina javne usluge koju HRT mora pružiti. To se odnosi i na treći program Hrvatskog radija i Hrvatske televizije; bila sam dijelom civilne inicijative kulturnih udruga i udruga s područja znanosti koje su potaknule i lobilare pokretanje Trećeg programa HTV-a, na što smo jako ponosni. Postoji prostor i potreba za stalnim razvojem tih programa, jako je važno da HR i HTV ne samo u dokumentarnom smislu svjedoče o bogatoj hrvatskoj povijesti, već i da budu medij koji će producirati, prikazivati i izvještavati javnost o kreativnosti današnje generacije i današnjeg vremena. U javnosti zasićenoj negativnim vijestima potreban je prostor u kojem ćemo informirati građane o svim talentiranim pojedincima koji na dnevnoj razini društvo čine boljim i uspješnijim, a često njihovi naponi i rezultati i međunarodni projekti ostaju nezabilježeni. Kao ministrica uvijek ću iskoristiti svaki kanal koji postoji da ukažem na potrebu da ti vrijedni pojedinci, kreativci, umjetnici i znanstvenici dobiju svoje mjesto.

Na primjer?

– Na primjer, dirigent Ivan Repušić postao je šef dirigent Münchenskog radija, jednog od najvećih i najuglednijih svjetskih orkestrara. Već za prvi koncert angažirao je dvoje vrhunskih hrvatskih pjevača, a radić ćemo i na nekim izvedbama hrvatskih autora. Takvih primjera imamo puno. Nedavno zatvorena izložba Ivane Franke u MSU bila je vrhunski događaj, realizirana je u suradnji s finskim umjetnicima.